

УКРАЇНА

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

вул. Смоленська, 19, м. Київ, 03057, тел./факс: (044) 277-30-47, тел.: (044) 204-48-27
e-mail: box@nerc.gov.ua, веб-сайт: www.nerc.gov.ua

Одеська обласна рада

пр. Шевченка, буд. 4
м. Одеса, 65032

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП), розглянула звернення депутатів Одеської обласної ради, надіслане листом Одеської обласної ради від 28.12.2021 № 1/03-14/21/4817 безпосередньо до НКРЕКП і листом Секретаріату Кабінету Міністрів України від 05.01.2022 № 313/0/2-22, та в межах компетенції повідомляє.

Щодо зміни постачальника природного газу

Правові засади функціонування ринку природного газу України, заснованого на принципах вільної конкуренції, належного захисту прав споживачів та безпеки постачання природного газу, визначає Закон України (далі – Закон України).

Відповідно до положень статті 12 Закону України постачання природного газу здійснюється відповідно до договору, за яким постачальник зобов'язується поставити споживачеві природний газ належної якості та кількості у порядку, передбаченому договором, а споживач зобов'язується оплатити вартість прийнятого природного газу в розмірі, строки та порядку, передбачених договором.

Постачання природного газу побутовим споживачам здійснюється на підставі типового договору, що затверджується Регулятором та оприлюднюється в установленому порядку.

Права та обов'язки постачальників і споживачів визначаються цим Законом, Цивільним і Господарським кодексами України, правилами постачання природного газу, іншими нормативно-правовими актами, а також договором постачання природного газу.

Правила постачання природного газу затверджуються Регулятором і є обов'язковими для виконання всіма постачальниками та споживачами.

Згідно з положеннями частини першої статті 13 Закону України споживач має право, зокрема, на вільний вибір постачальника; безоплатну зміну

НКРЕКП

№ 1151/14.1.2/7-22 від 02.02.2022

постачальника, крім випадків, передбачених абзацом другим частини першої статті 14 Закону України.

Відповідно до положень частини першої та другої статті 14 Закону України усім споживачам гарантується право вибору постачальника.

Забороняється стягувати плату або вимагати будь-яку іншу фінансову компенсацію у зв'язку із зміною постачальника (крім випадків, коли така плата або компенсація прямо передбачена договором постачання із споживачем, що не належить до категорії побутових споживачів).

За умови дотримання правил зміни постачальника, що затверджуються Регулятором як частина правил постачання природного газу:

1) зміна постачальника за ініціативою споживача має бути завершена протягом трьох тижнів з дня повідомлення таким споживачем про намір змінити постачальника;

2) до припинення договору постачання діючий постачальник зобов'язаний забезпечувати постачання природного газу споживачу на умовах чинного договору.

Наявність спору між діючим постачальником і споживачем, який заявив про намір змінити постачальника, не є підставою для затримки в укладенні та виконанні договору постачання природного газу з новим постачальником.

Враховуючи вищевикладене, Законом України гарантується усім побутовим споживачам право вибору та безоплатної зміни постачальника.

Відносини, які виникають між постачальниками та споживачами природного газу, з урахуванням їх взаємовідносин з операторами газорозподільної системи/газотранспортної системи регулюють Правила постачання природного газу, затверджені постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2496 (далі – Правила).

Відповідно до пункту 3 розділу I Правил постачання природного газу споживачу здійснюється на підставі договору постачання природного газу між постачальником та споживачем, який укладається відповідно до вимог цих Правил, та після включення споживача до Реєстру споживачів постачальника в інформаційній платформі Оператора ГТС у відповідному розрахунковому періоді в порядку, визначеному Кодексом газотранспортної системи. Постачальник не має права реєструвати споживача у власному Реєстрі споживачів постачальника у розрахунковому періоді, не погодженому зі споживачем.

Таким чином, для зміни постачальника природного газу, споживачу необхідно звернутись до нового постачальника природного газу для укладення договору постачання природного газу.

Звертаємо увагу, що включення споживача в Реєстр споживачів постачальника на Інформаційній платформі Оператора ГТС без отриманої від споживача заяви-приєднання до умов договору постачання природного газу побутовим споживачам є порушенням таким постачальником вимог Правил та Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з постачання природного газу в частині невиконання вимог діючого законодавства.

Крім того, включення споживача в Реєстр споживачів постачальника без отриманої від споживача заяви-приєднання до умов договору постачання природного газу побутовим споживачам, не дає підстав для виставлення рахунків на оплату послуг постачання природного газу споживачу.

Щодо постачання природного газу постачальником «останньої надії»

Відповідно до положень частини першої статті 1 Закону України постачальник «останньої надії» – визначений Кабінетом Міністрів України постачальник, який не має права відмовити в укладенні договору постачання природного газу на обмежений період часу.

Згідно з частиною першою статті 15 Закону України у разі якщо постачальника ліквідовано, визнано банкрутом, його ліцензію на провадження діяльності з постачання природного газу анульовано або її дію зупинено, а також в інших випадках, передбачених правилами для постачальника «останньої надії», постачання природного газу споживачу здійснюється у порядку, визначеному правилами для постачальника «останньої надії», та на умовах типового договору постачання постачальником «останньої надії», що затверджується Регулятором.

Договір постачання між постачальником «останньої надії» і споживачем вважається укладеним з моменту початку фактичного постачання природного газу такому споживачу.

Постачальник «останньої надії» визначається Кабінетом Міністрів України строком на три роки за результатами конкурсу, проведеного у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Так, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.07.2020 № 917-р «Про визначення товариства з обмеженою відповідальністю «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України» постачальником «останньої надії»» ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України» визнано постачальником «останньої надії» строком на три роки як переможця конкурсу.

Положеннями частини другої статті 15 Закону України встановлено, що постачальник «останньої надії» постачає природний газ споживачу протягом строку, який не може перевищувати 60 діб та триває до кінця календарного місяця, що настає за місяцем початку фактичного постачання природного газу споживачу постачальником «останньої надії».

Постачальник «останньої надії» здійснює постачання природного газу побутовому споживачу, за умови відсутності відключення або ініціювання діючим постачальником відключення його об'єкта, у випадку банкрутства, ліквідації попереднього постачальника природного газу, зупинення або анулювання ліцензії на постачання природного газу попереднього постачальника, відсутності підтвердженої номінації та реномінації для газової доби D у діючого постачальника на точку виходу до газорозподільної системи, а також відсутності побутового споживача (точки комерційного обліку споживача) в Реєстрі споживачів будь-якого постачальника на інформаційній платформі Оператора ГТС (положення пункту 3 розділу VI Правил).

Ураховуючи зазначене, головною метою діяльності постачальника «останньої надії» є забезпечення безперервності постачання природного газу тим споживачам, які в силу об'єктивних обставин залишились без постачальника, особливо під час опалювального періоду, надання споживачам часу для пошуку нового постачальника природного газу та нівелювання дій недобросовісних постачальників по відношенню до споживачів природного газу.

Таким чином, у випадку постачання природного газу споживачу постачальником «останньої надії», споживач має вжити відповідні заходи

передбачені законодавством для пошуку та зміни постачальника природного газу.

Одночасно повідомляємо, що на підставі звернень ТОВ «ГК «Нафтогаз України» та побутових споживачів, НКРЕКП на засіданні, що проводилось у формі відкритого слухання була прийнята постанова від 19.10.2021 № 1803 «Про проведення позапланової виїзної перевірки ТОВ «Газ Текнолоджі».

Так, 22.10.2021 НКРЕКП була здійснена позапланова виїзна перевірка ТОВ «Газ Текнолоджі» за результатами якої було складено Акт про відмову ліцензіата у проведенні перевірки, складений за результатами проведення позапланової виїзної перевірки щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства та ліцензійних умов з постачання природного газу від 22.10.2021 № 533 (далі – Акт перевірки № 533).

При цьому зазначаємо, що Акт перевірки № 533 було розглянуто на засіданні НКРЕКП у формі відкритого слухання 10.11.2021, за результатами розгляду якого НКРЕКП прийняла постанovu від 10.11.2021 № 2077 «Про анулювання ліцензії з постачання природного газу, виданої ТОВ «Газ Текнолоджі», та внесення змін до постанови НКРЕКП від 03 лютого 2021 року № 176».

Одночасно зазначаємо, що з Актом перевірки № 533 та прийнятим рішенням можна ознайомитись на офіційному вебсайті НКРЕКП у мережі Інтернет за адресою www.nerc.gov.ua у розділах «Державний контроль» та «Документи».

Варто повідомити, що НКРЕКП листом від 30.11.2021 № 13891/14.1.2/7-21 звернулась до Національної поліції України стосовно можливих ознак шахрайства ТОВ «Газ Текнолоджі» на ринку природного газу та вжиття відповідних заходів реагування, в межах компетенції Національної поліції України.

Щодо порядку оплати послуг постачання природного газу

Відповідно до положень розділу III Правил розрахунки за послуги з газопостачання можуть проводитися на підставі даних про об'єм (обсяг) газу, визначений споживачем та Оператором ГРМ за підсумками місяця відповідно до умов договору розподілу природного газу, укладеного між побутовим споживачем та Оператором ГРМ, або за плановою величиною середньомісячного споживання в опалювальний та міжопалювальний періоди.

Відповідно до положень пункту 4 глави 4 розділу IX Кодексу газорозподільних систем, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1379/27824 (із змінами) (далі – Кодекс ГРМ), побутовий споживач, який за умовами договору розподілу природного газу розраховується за лічильником газу, зобов'язаний щомісяця станом на 01 число місяця знімати фактичні показання лічильника газу та протягом п'яти діб (до 05 числа включно) надавати їх Оператору ГРМ у спосіб, визначений договором розподілу природного газу.

У разі неотримання Оператором ГРМ до 06 числа місяця, що настає за розрахунковим, показань лічильника газу та за умови, що лічильник газу не оснащений засобами дистанційної передачі даних, фактичний об'єм розподілу та споживання природного газу по об'єкту споживача за розрахунковий період визначається Оператором ГРМ на рівні планового місячного об'єму споживання

на відповідний період, що розраховується, виходячи з групи споживання побутового споживача, з урахуванням вимог цього Кодексу. Якщо за підсумками наступного місяця споживач своєчасно надасть покази лічильника газу, формування об'єму розподілу та споживання природного газу за період зазначеного місяця здійснюється з урахуванням наданих показань. Група споживання по кожному об'єкту побутового споживача, який розраховується за лічильником газу, визначається Оператором ГРМ згідно з цим Кодексом. Номер групи споживання зазначається Оператором ГРМ в персоніфікованих даних заяви-приєднання споживача до умов договору розподілу природного газу та в рахунках Оператора ГРМ про сплату послуг за договором розподілу природного газу.

Оператор ГРМ має право здійснювати контрольні зняття показів лічильника природного газу споживача та зобов'язаний не рідше одного разу на шість місяців здійснювати контрольне зняття показань лічильника газу (з урахуванням встановленого строку для контрольного огляду вузла обліку) та формувати об'єм розподілу і споживання природного газу по об'єкту споживача за розрахунковий місяць, в якому було здійснено контрольне зняття показань лічильника газу, з урахуванням його фактичних показань.

Варто зазначити, що відповідно до положень пункту 5.5 розділу V Типового договору розподілу природного газу, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2498 (із змінами) (далі – Типовий договір розподілу), споживач, що є побутовим, який за умовами цього Договору розраховується за лічильником газу, зобов'язаний щомісяця станом на 01 число місяця знімати фактичні показання лічильника газу та протягом п'яти календарних днів (до 05 числа включно) надавати їх Оператору ГРМ в один із таких способів:

- 1) через особистий кабінет на сайті Оператора ГРМ;
- 2) за телефоном;
- 3) шляхом зазначення показань у сплаченому рахунку (квитанції абонентської книжки) Оператора ГРМ;
- 4) на електронну адресу.

Оператор ГРМ має право здійснювати контрольні зняття показань лічильника природного газу Споживача.

Таким чином, у випадку надання споживачем природного газу до п'ятого числа (включно) місяця, що настає за розрахунковим, Оператору ГРМ фактичних показань лічильника газу розрахунок за спожитий природний газ здійснюється виключно за такими показаннями лічильника газу. При цьому лише у випадку неотримання Оператором ГРМ показань лічильника газу від споживача обсяг споживання природного газу по об'єкту споживача за розрахунковий період визначається Оператором ГРМ на рівні планового місячного об'єму споживання на відповідний період.

Разом з тим згідно з положеннями Правил спори між споживачем і постачальником вирішуються шляхом досудового врегулювання спорів у прозорий, справедливий і швидкий спосіб. Постачальник зобов'язаний розглянути всі скарги, отримані від споживачів, і протягом одного місяця повідомити про результати їх розгляду.

Побутовий споживач має право, зокрема на проведення звіряння розрахунків з підписанням відповідного акта та безоплатне отримання інформації про обсяги та інші показання власного споживання природного газу.

Постачальник зобов'язаний, зокрема розглядати в установленому порядку претензії побутового споживача щодо нарахувань за спожитий природний газ і за наявності відповідних підстав задовольняти його вимоги.

Враховуючи вищезазначене, у разі сумніву споживача щодо правильності здійснення нарахувань за його адресою за послуги з газопостачання, він має право звернутись до постачальника природного газу та Оператора ГРМ для отримання роз'яснень щодо здійснення нарахувань за надані послуги з газопостачання та провести звірку витрат природного газу, нарахувань та оплат з підписанням акта звірки.

Одночасно повідомляємо, що у зв'язку із численними зверненнями побутових споживачів природного газу Одеської області, із змісту яких вбачалось, що АТ «ОДЕСАГАЗ» не враховувались своєчасно передані побутовими споживачами показання лічильників газу, а також невірно визначався обсяг споживання природного газу по об'єкту побутового споживача на рівні планового місячного об'єму споживання, НКРЕКП на засіданнях, які проводились у формі відкритих слухань, 22.09.2021, 13.10.2021 та 24.11.2021 були прийняті постанови НКРЕКП від 22.09.2021 № 1624 «Про проведення позапланової виїзної перевірки АТ «ОДЕСАГАЗ» (далі – постанова № 1624), від 13.10.2021 № 1773 «Про проведення позапланової виїзної перевірки АТ «ОДЕСАГАЗ» (далі – постанова № 1773) і від 24.11.2021 № 2384 «Про проведення позапланової виїзної перевірки АТ «ОДЕСАГАЗ» (далі – постанова № 2384).

Так, відповідно до постанов НКРЕКП №№ 1624 та 1773 у термін з 01.12.2021 по 14.12.2021 НКРЕКП були здійснені позапланові виїзні перевірки АТ «Одесагаз», за результатами яких були складені Акти перевірок від 14.12.2021 № 730 та № 731, якими зафіксовано порушення АТ «ОДЕСАГАЗ» вимог законодавства та пункту 2.1 глави 2 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу природного газу, затверджених постановою НКРЕКП від 16 лютого 2017 року № 201 (далі – Ліцензійні умови), у частині здійснення господарської діяльності з розподілу природного газу з дотриманням вимог Закону України «Про ринок природного газу», чинних Кодексу газорозподільних систем, інших нормативно-правових актів, державних будівельних норм та нормативних документів у сфері нафтогазового комплексу, а саме:

пункту 4 глави 4 розділу IX Кодексу ГРМ, пункту 2 глави 6 розділу X Кодексу ГРМ та пункту 5.5 розділу V Типового договору розподілу у частині здійснення контрольного зняття показів лічильника газу не рідше одного разу на шість місяців; у частині здійснення контрольного огляду вузла обліку Оператором ГРМ не рідше ніж один раз на шість місяців; у частині визначення фактичного об'єму розподілу та споживання природного газу на рівні планового місячного об'єму споживання; у частині формування об'єму розподілу і споживання природного газу по об'єкту споживача за розрахунковий місяць, в якому було здійснено контрольне зняття показань лічильника газу, з урахуванням

його фактичних показань; у частині врахування своєчасно переданих побутовими споживачами показників лічильників газу.

29.12.2021 на засіданні НКРЕКП розглянуто Акти перевірок від 14.12.2021 № 730 та № 731 та прийнято постанови НКРЕКП від 29.12.2021 № 3007 та № 3008 «Про накладення штрафу на АТ «ОДЕСАГАЗ» за порушення вимог законодавства та Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу природного газу», якими накладено штраф на АТ «ОДЕСАГАЗ» на загальну суму 102 000 грн.

При цьому зазначаємо, що відповідно до постанови НКРЕКП № 2384 у період з 13 січня по 26 січня 2022 року здійснюється позапланова виїзна перевірка АТ «ОДЕСАГАЗ», за результатами якої буде складено Акт перевірки, який буде розглянуто в установленому порядку.

З Актами перевірок АТ «ОДЕСАГАЗ», наданими поясненнями АТ «ОДЕСАГАЗ» та прийнятими НКРЕКП рішеннями можна ознайомитись на офіційному сайті НКРЕКП www.nerc.gov.ua у розділах «Державний контроль» та «Документи».

Ураховуючи вищезазначене, НКРЕКП постійно в межах наданих повноважень здійснює належний захист прав споживачів з урахуванням досягнення балансу інтересів споживачів та суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність на ринку природного газу.

Член НКРЕКП

О. Бабій